

CZU: 374.71(478)

DOI: 10.36120/2587-3636.v31i1.164-173

## CONSIDERENTE PENTRU UN MECANISM NAȚIONAL DE VALIDARE A REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII PE TOT PARCURSUL VIEȚII ÎN CONTEXTE NON-FORMALE ȘI INFORMALE

Marcelina BALECA, doctorandă

<https://orcid.org/0009-0002-8068-722X>

Școala Doctorală Științe ale educației

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

**Rezumat.** Articolul abordează problematica învățării pe tot parcursul vieții în context non-formal și informal. Se specifică rolul sistemului de competențe-cheie ca referențial pentru direcționarea procesului de învățare pe tot parcursul vieții în context formal, non-formal și informal. Se esențializează semnificația și particularitățile educației non-formale și informale, precum și valoarea acestora pentru dezvoltarea personalității umane. Un accent aparte se pune pe noile tendințe europene pentru facilitarea învățării pe tot parcursul vieții, în special valoarea *conturilor personale* și a *micro-certificatelor* în motivarea adulților pentru învățarea pe tot parcursul vieții.

Totodată, se descriu problemele/ blocajele ce țin de recunoașterea și validarea rezultatelor învățării în context non-formal și informal. În același context, se prezintă experiența Republicii Moldova în domeniul creării și consolidării mecanismului de validare a cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite în contexte de învățare non-formală și informală, la care contribuie nemijlocit și autoarea articolului.

**Cuvinte-cheie:** învățare pe tot parcursul vieții, educație formală, educație non-formală, educație informală, competențe-cheie, conturi personale, micro-certificate, validare a rezultatelor învățării în context non-formal și informal.

## CONSIDERATIONS FOR NATIONAL VALIDATION MECHANISM OF LIFELONG LEARNING OUTCOMES IN NON-FORMAL AND INFORMAL CONTEXTS

**Abstract.** The article addresses lifelong learning in non-formal and informal contexts. It specifies the role of the key competences system as a referential for directing lifelong learning in formal, non-formal and informal contexts. The significance and particularities of non-formal and informal learning and their value for the development of the human personality are highlighted. Special emphasis is placed on new European trends in facilitating lifelong learning, in particular the value of personal accounts and micro-credentials for motivating adults for lifelong learning. It also, describes the problems/blocks to recognition and validation of learning outcomes in non-formal and informal contexts. In the same context, the experience of the Republic of Moldova in the field of creating and strengthening the mechanism of validation of knowledge, skills and competences acquired in non-formal and informal learning contexts is presented, to which the author of the article contributes directly.

**Keywords:** Lifelong learning, formal education, non-formal education, informal education, key competences, personal accounts, micro-certificates, validation of learning outcomes in non-formal and informal contexts.

Autorealizarea în plan personal, profesional, social, dezvoltarea continuă a potențialului propriu, fortificarea și amplificarea abilităților, talentelor, evoluția sistemului de valori – reprezintă nevoile superioare ale ființei umane, care pot fi îndeplinite doar prin

educație și autoeducație. Educația reprezintă calea sigură spre împlinirea personală, socială și profesională, inserția socială cu succes, manifestarea cetățeniei active și responsabile. Actualmente dreptul la educație, formare și „învățare pe tot parcursul vieții, incluzivă și de înaltă calitate”, pentru a dobândi și a-și menține competențele care să îi permită „să participe pe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile de pe piața forței de muncă”, reprezintă principiul de bază în *Pilonul European al drepturilor sociale* [6], principiu care devine deziderat pentru sistemului de învățământ din țara noastră.

Dintotdeauna educația a reprezentat, cel puțin declarativ, una dintre țintele naționale strategice și condiția de bază pentru dezvoltarea capitalului uman al Republicii Moldova. Conform Codului educației, articolul 6, sistemul educațional urmărește realizarea *idealului educațional*, care profilează un model de personalitate „cu *spirit de inițiativă*, capabilă de *autodezvoltare*, care posedă nu numai un *sistem de cunoștințe și competențe* necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și *independență de opinie și acțiune*, fiind *deschisă pentru dialog intercultural* în contextul valorilor naționale și universale asumate” [3].

În special, educația are ca misiune *promovarea învățării pe tot parcursul vieții* la toate treptele de învățământ (învățământul general, profesional-tehnic și superior, precum și formarea profesională continuă a adulților) și în diverse contexte de educație *formală, nonformală și informală* (art.123-124) în scopul formării /dezvoltării competențelor - cheie. Prin implicarea în procese de *învățare pe tot parcursul vieții* omul se dezvoltă personal, profesional, social, își consolidează capacitatea de asumare a responsabilității pentru propria performanță, își cultivă independența în opinie și acțiune, în luarea deciziilor etc. În cadrul activităților de învățare pe tot parcursul vieții „adulții accesează *resursele interne*, formate în perioada studiilor formale, dar și în alte contexte non-formale și informale, achiziționând și dezvoltând noi resurse interne, prin valorificarea mijloacelor și instrumentelor pedagogice și psihosociale variate de susținere, ajutorare, motivare în varii condiții de învățare” [1, pag. 56].

Pentru orientarea procesului de autoîmplinire și autodezvoltare, pentru formarea abilităților de creare sau ocupare a unui loc de muncă, incluziune socială, promovare a „unui stil de viață durabil, o viață de succes în cadrul unor societăți pașnice, o gestionare a vieții care ține seama de aspecte legate de sănătate și cetățenie activă”, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene a adoptat în anul 2006 *Recomandarea privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*, ca sistem de referință pentru *educația pe tot parcursul vieții* și cadru de reper pentru proiectarea, furnizarea și evaluarea în educație, formare și învățare bazată pe competențe, *precum și pentru recunoașterea și validarea competențelor obținute în diverse contexte non-formale și informale* [8]. Din perspectiva provocărilor secolului, cadrul de referință a fost actualizat și aprobat la 22 mai 2018, configurând opt competențe-cheie, necesare omului pentru a reuși să-și găsească locul său în această lume și să se autorealizeze: „*competențe de alfabetizare; competențe*

*multilingvistice; competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii; competențe digitale; competențe personale, sociale și de a învăța să înveți; competențe cetățenești; competențe antreprenoriale; competențe de sensibilizare și expresie culturală*". În *Recomandare* se atrage atenția că cele opt competențe-cheie necesită a fi dezvoltate începând din copilăria mică și *pe tot parcursul vieții adulte*, prin intermediul *învățării formale, non-formale și informale*, în toate contextele, inclusiv familie, școală, locul de muncă, vecinătate și alte comunități.

În contextul Codului Educației politicile educaționale din Republica Moldova sunt orientate spre dezvoltarea *învățării pe tot parcursul vieții*. Dar, la nivel procesual modelul de *învățare pe tot parcursul vieții* din Moldova, conform studiilor recente, rămâne a fi unul *ineficient și inechitabil*, principalele blocaje fiind lipsa *motivației de a învăța și a accesului la învățare continuă de calitate* [2].

În același timp, plasarea în capitolul VII al *Codului educației a Învățării pe tot parcursul vieții*, într-un cadru comun cu formarea continuă a adulților, conduce la o percepere/ interpretare îngustă a conceptului, *învățarea pe tot parcursul vieții* constituind, precum am menționat mai sus, *misiune a sistemului educațional* în vederea formării competențelor personale, civice, sociale și profesionale ale tuturor membrilor societății. Respectiv, credem potrivit a renunța la ideea separării *Învățării pe tot parcursul vieții* într-un compartiment special din *Codul educației*, în favoarea integrării în întreg conținutul Codului / actualizarea *Codului educației* din perspectiva valorificării *învățării pe tot parcursul vieții* la toate treptele de învățământ. Or, noile realități social-economice și aspirațiile de integrare europeană ale R. Moldova necesită valorizarea *învățării pe tot parcursul vieții* ca *principiu-cheie în modernizarea sistemului educațional*, pentru a oferi *tuturor copiilor/ elevilor/ studenților/ adulților oportunități de învățare pe întreg parcursul vieții*, în diverse contexte, la toate treptele de învățământ, în cadrul unor instituții educaționale *multifuncționale*.

Evident, modernizarea sistemului educațional din perspectiva promovării *învățării pe tot parcursul vieții* la toate treptele de învățământ prin activități de învățare realizate în diverse contexte de educație *formală, non-formală și informală* va conferi noi responsabilități și atribuții instituțiilor educaționale. În special, se necesită *reformarea sistemului de educație non-formală*, care rămâne un domeniu neexplorat, neexplicit la nivel conceptual, normativ, curricular, metodologic – toate acestea evidențiind capacitatea redusă a sistemului de a răspunde provocărilor societății moderne și de a soluționa multitudinea de probleme cu care se confruntă astăzi copiii, elevii, părinții acestora, societatea în ansamblu. Realizarea acestei prerogative poate să asigure interconexiunea între educația *formală-non-formală-informală*. Dar, pentru aceasta va fi nevoie de precizat clar responsabilitățile tuturor structurilor, modalitățile de promovare a *învățării pe tot parcursul vieții* la toate treptele de învățământ și în diverse contexte, *procedurile de*

*recunoaștere a rezultatelor învățării obținute în context non-formal și informal*, precum și indicatorii de performanță în evaluarea rezultativității procesului.

Deci, succesul dezvoltării continue a competențelor - cheie este condiționat de un șir de factori politici, economici, tehnologici, sociali, în special de abordarea integratoare a educației, valorizarea interdependenței, complementarității formelor de educație *formală, non-formală și informală*.

Conform Codului educației, „*învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației formale* reprezintă un proces instituționalizat, structurat și bazat pe o proiectare curriculară explicită” [3]. Respectiv, factorii decizionali au rolul primordial de a realiza proiectarea curriculară conform teoriilor moderne, expectanțelor psiho-socio-economice, astfel încât să se reușească procesul de formare a personalității conform idealului educațional.

În aceeași ordine de idei, *învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației non-formale* este „învățarea integrată în cadrul unor activități planificate, cu obiective de învățare care nu urmează în mod explicit un curriculum” [3]. Este vorba de un curriculum axat pe nevoile individuale ale copilului/tânărului/adultului de dezvoltare a potențialului propriu, de consolidare a genotipului educațional și, totodată, de dezvoltare a fenotipului educațional. Aici motivația de a învăța vine din interior, este motivația intrinsecă, bazată pe nevoia percepută de autorealizare.

Se pare că până astăzi încă nu avem un răspuns pedagogic la constructul *învățării pe tot parcursul vieții în contextul educației informale*, care reprezintă „rezultatul unor activități zilnice legate de muncă, mediul familial, timpul liber și nu este organizată sau structurată din punct de vedere al obiectivelor, duratei ori sprijinului pentru învățare” [3].

Este clar că puterea formativă a *educației formale* rezidă în caracterul planificat, bine orientat, realizat prin respectarea tuturor cerințelor curriculare, în timp și spațiu „printr-un ansamblu de acțiuni pedagogice proiectate instituțional prin structuri organizate sistemic, pe niveluri și trepte de studii (grădinițe, școli, universități, centre de perfecționare etc), care conduce la acordarea unei calificări, de obicei sub forma unui certificat sau a unei diplome” [4]. Pe când puterea formativă a *educației non-formale* rezidă în motivația intrinsecă, câmpul motivațional puternic pentru autodezvoltare.

Conform Codului educației [3], *învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației formale* se poate realiza în „a) instituții de învățământ general, profesional tehnic și superior; b) instituții sau organizații publice și private care oferă servicii de educație și programe de formare profesională, autorizate provizoriu sau acreditate; c) întreprinderi sau organizații care oferă propriilor angajați programe de formare profesională, autorizate provizoriu sau acreditate». Demersurile *educației formale* se construiesc în baza principiilor «calității; relevanței; centrării pe beneficiar; libertății de gândire; respectării dreptului la opinie al copilului/elevului/studentului/formabilului ca beneficiar direct al serviciilor educaționale/ de formare continuă; incluziunii educaționale și sociale; asigurării

egalității șanselor la educație de calitate; recunoașterii și garantării drepturilor la păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase; unității și integralității spațiului educațional” etc. [3].

Actualmente tot mai accentuat se argumentează importanța și relevanța *educației non-formale și informale* pentru dezvoltarea personalității integre, cu un sistem de competențe pertinente pentru soluționarea diverselor situații și contexte de viață, care susțin reușita în viața profesională, personală, dar și cetățenia activă.

De-a lungul timpului a fost confirmat impactul formativ al *educației informale*, „exercitat spontan și continuu asupra personalității umane de la nivelul familiei, localității, cartierului, străzii, (micro)grupurilor sociale, mediului social (cultural, profesional, economic, religios etc), a comunității (naționale, zonale, teritoriale, locale), a mass-mediei (presă scrisă, radio-televiziune etc)” [4, p.125]. Învățarea informală rămâne o modalitate eficientă de încurajare a motivației pentru învățarea continuă, în special pentru cei care nu au acces la educație bună.

Cristea S., consemnează două tendințe contradictorii specifice *educației informale*: „a) diminuarea funcției formative în condițiile inexistenței unei acțiuni pedagogice organizată sistematic, la nivel funcțional-structural; b) accentuarea funcției informative, în condițiile extinderii (re)surselor de influență pedagogică, dezvoltate în societate” [4, pag. 126]. Tocmai aceste particularități determină necesitatea unei viziuni holistice privind mesajele informale recepționate de populație prin intermediul furnizorilor de educație informală, accentuează importanța dezvoltării culturii *educației informale*, importanța abordării integratoare a educației realizate în varii contexte.

În noua abordare educațională *învățarea pe tot parcursul vieții* în contextul *educației informale* realizată prin activități educaționale desfășurate în familie, la locul de muncă, prin activități de voluntariat, activități sportive, manifestări culturale etc. „poate conduce la formarea de competențe și calificări” [3]. Respectiv, este certă importanța *recunoașterii și validării* competențelor formate în context informal. Astfel, rezultatele învățării obținute prin învățare informală pot confirma competențele dobândite prin experiențe de viață și profesionale. Astăzi, conform cerințelor societății, oamenii au nevoie de recunoaștere a competențelor obținute prin varii modalități de formare, inclusiv cele de elaborare, implementare gestionare a proiectelor; competențele TIC dobândite în mod accelerat în perioada pandemiei; competențele dezvoltate la locul de muncă; competențele de comunicare în limbi străine (dezvoltate uneori prin intermediul unor tutoriale media), competențele dezvoltate prin implicarea în activități de voluntariat, activități culturale sau sportive, sau chiar activități desfășurate zi de zi, inclusiv în propria familie (de exemplu, pregătirea bucatelor, îngrijirea animalelor, alimentația sănătoasă etc.).

Credem că lipsa unor preocupări investigaționale temeinice de ordin teoretic și metodologic în problematica *educației informale* afectează procesul de organizare, ghidare

și valorizare a rezultatelor *educației informale* în procesul de educație formală, de formare orientată a competențelor-cheie, dar și de validare a competențelor formate în acest context.

Un rol aparte în învățarea pe tot parcursul vieții îl au contextele de *educație non-formală*, desfășurată în cadrul, dar și în afara sistemului de învățământ, fiind organizată și dirijată de specialiști calificați în domeniu, conform unui traseu educațional complementar curriculumului formal. Educația *non-formală* „este integrată în cadrul unor activități planificate, cu obiective de învățare care nu urmează în mod explicit un curriculum și care poate să se realizeze în instituțiile din învățământul general, profesional-tehnic și superior, precum și formarea profesională continuă a adulților, instituții extrașcolare, centre de îngrijire și protecție a copilului, întreprinderi, instituții culturale, asociații profesionale, culturale, sindicale, organizații nonguvernamentale, alte organizații” [4, pag. 135].

Printre particularitățile specifice *educației non-formale* se numără [4, pag.136]: „proiectare pedagogică neformalizată, cu programe deschise spre inter-disciplinaritate și educație permanentă”; „organizare facultativă, neformalizată, cu profilare dependentă de opțiunile beneficiarilor direcți și ale comunităților locale, cu deschideri speciale spre experiment și inovație”; „evaluare facultativă, neformalizată, cu accente psihologice, prioritar stimulative, fără note sau calificative oficiale”.

Pentru vârsta adultă această formă poate include diverse programe de dezvoltare a competențelor-cheie, de dezvoltare a unor abilități specifice domeniului de activitate sau noilor cerințe ale societății (de exemplu, achitarea unor facturi în format online, utilizarea platformelor online pentru promovarea unor cursuri tematice, abilități de redactare a unui CV etc.).

Astfel, devine oportună actualizarea *concepției educației non-formale*, astfel încât toți cei interesați, inclusiv populația adultă din țară, să beneficieze de servicii de educație non-formală prestate de specialiști calificați, potrivite pentru necesitățile reale ale beneficiarului, în școală/aproape de domiciliu/la locul de muncă.

Este semnificativ că *educația non-formală* susține demersurile educaționale ale sistemului de învățământ, prin acțiuni specifice potențialului individual al fiecărui copil/elev/adult și aptitudinilor acestuia: „sprijinirea elevilor, studenților, adulților etc. cu șanse speciale / minime-maxime, de reușită școlară, profesională etc; stimularea dezvoltării personalității elevilor, studenților, adulților etc. și a comunității educative locale la niveluri de performanță și de competență superioare, relevante în plan intelectual, moral, tehnologic, estetic, fizic; valorificarea adecvată a strategiilor de proiectare-realizare a acțiunilor (de formare și de perfecționare profesională; de organizare a timpului liber; de alfabetizare funcțională a grupurilor social defavorizate)” [4, pag.136].

Cu toate avantajele *educației non-formale*, rămân încă valabile multe dificultăți de valorizare a acesteia din perspectiva formării personalității umane, precum și *recunoașterea a învățării anterioare*.

Este semnificativ că învățarea pe tot parcursul vieții în contextul *educației non-formale*, care poate fi diferită ca durată, și învățarea pe tot parcursul vieții în contextul *educației informale* „depind de intenția celui care învață și nu conduc în mod automat la certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite” [3], dar care actualmente deja poate și trebuie realizată de structuri abilitate în acest sens.

În viziunea noastră, pentru sistemul de învățământ din țara noastră reprezintă o soluție avantajoasă *Recomandarea Consiliul European privind o abordare europeană a micro-certificatelor pentru învățarea pe tot parcursul vieții*, care ar reduce obstacolele/barierele în învățarea pe tot parcursul vieții ce țin de *motivație, timp și finanțare* și ar facilita participarea la activități de învățare continuă a adulților, mai ales a cadrelor didactice. Micro-certIFICATELE reprezintă „un instrument de recunoaștere/ certificare a rezultatelor învățării în urma unei experiențe de învățare pentru dezvoltarea cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor de care au nevoie adulții pentru dezvoltarea personală și profesională” [9].

Totodată, Comisia Europeană recomandă introducerea *conturilor personale de învățare pe tot parcursul vieții*, care garantează *accesul* la oportunități de formare relevante, adaptate nevoilor fiecărei persoane în parte, pe tot parcursul vieții, indiferent dacă sunt sau nu angajate în momentul respectiv. Pertinența acestei propuneri constă în centrarea pe nevoile omului în procesul dezvoltării competențelor și excluderea barierelor, în special de ordin financiar. În esență, aceasta presupune: „să se creeze conturi personale de învățare pe tot parcursul vieții și să se ofere drepturi la formare pentru toți adulții de vârstă activă; să se definească o listă cu cursuri de formare relevante și verificate din punctul de vedere al calității pentru piața forței de muncă care să fie eligibilă pentru finanțare din conturile personale de învățare pe tot parcursul vieții și să o facă accesibilă prin intermediul unui registru digital; să se ofere oportunități de orientare profesională și de *validare a competențelor dobândite anterior*, precum și concedii plătite pentru formare” [9].

Este soluția pentru un nou concept al formării continue, pentru modernizarea sistemului de educație a adulților din țara noastră.

Actualmente statele membre ale Uniunii Europene continuă să se confrunte „cu o multitudine de probleme economice, care a determinat rata sporită a șomajului, în special în rândul tinerilor. Ca răspuns a început să dezvolte *metodologia de validare a învățării non-formale și informale*. Una dintre soluțiile identificate pentru a contribui la soluționarea problemelor și valorificarea potențialului uman activ a fost *dezvoltarea mecanismului de validare a cunoștințelor, a abilităților și a competențelor dobândite în contexte de învățare non-formală și informală*. Extinderea la nivel european a validării rezultatelor învățării dobândite prin *învățarea non-formală și informală* constituie un obiectiv major în «îmbunătățirea capacității de inserție profesională și a mobilității, precum și în creșterea

motivației pentru învățarea pe tot parcursul vieții, în special în cazul persoanelor dezavantajate socioeconomic sau slab calificate” [9].

Menționăm că în *Recomandările Consiliului Uniunii Europene din 20 decembrie 2012 privind validarea învățării non-formale și informale*, erau stipulate propuneri privind instituirea măsurilor pentru validarea cunoștințelor, abilităților și competențelor deținute, pentru a oferi persoanelor „posibilitatea de a demonstra ceea ce au învățat în afara educației formale – inclusiv a experiențelor de mobilitate – și de a utiliza aceste lecții pentru cariera lor, pentru a continua să învețe, cu respectarea principiului subsidiarității” [7].

Problema crizei economice și a schimbărilor rapide din societate, precum și creșterea șomajului a afectat și Republica Moldova, respectiv necesitatea de a prelua bunele practici internaționale în materie de validare a cunoștințelor, a abilităților și a competențelor care au fost dobândite *non-formal și informal* în contextul *învățării pe tot parcursul vieții* a devenit una imperativă. Astfel, pentru a asigura creșterea nivelului de încadrare a cetățenilor în câmpul muncii și a incluziunii sociale, pornind de la aspirațiile europene ale Republicii Moldova și de la obligațiile consemnate în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, Republica Moldova s-a angajat, în domeniul educației, să promoveze *învățarea pe tot parcursul vieții*, esențială pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, permițând cetățenilor să participe pe deplin la viața socială.

În temeiul articolul 23 alin. (10) din Codul educației care prevede expres că *certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite în contexte de educație non-formală și informală* poate fi făcută de *structuri abilitate în acest sens* [3], prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 65/2019 a fost aprobat *Regulamentul cu privire la validarea educației non-formale și informale*. Regulamentul a fost pilotat în perioada martie-decembrie 2019 în 4 instituții de învățământ profesional tehnic, cu suportul partenerilor de dezvoltare. Este de menționat faptul că primele meserii solicitate de piața muncii pentru asigurarea validării competențelor profesionale au fost din *domeniile construcție și alimentație publică*, iar cei 15 cetățeni certificați au fost angajați cu succes în câmpul muncii.

Evidențiem faptul că conlucrarea cu mediul economic și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de muncă a contribuit la o cerere mare de a diversifica serviciile de validare pentru cât mai multe meserii și profesii. În context, mecanismul de validare a fost extins la nivel național, iar în acest sens a fost elaborat *Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 3, 4, și 5 din Cadrul Național al Calificărilor, dobândite în contexte de educație non-formală și informală*, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 885 din 01.09.2022 [11].

Actualmente în Republica Moldova funcționează 11 centre de validare. În cadrul centrelor de validare cetățenii rezidenți și migrații reveniți în țară au posibilitatea să-și certifice competențele profesionale, dobândite la locul de muncă sau în alte contexte de



educație *non-formală* și *informală*, în 65 de meserii din domeniile: construcții, alimentație publică, educație, asistență medico-socială, ecologie, industrie textilă, industria frumuseții, transport, IT, economie, finanțe, energetică și electronică.

În anul 2022 au fost certificate competențele profesionale pentru 243 adulți, dintre care 194 cetățeni rezidenți, 48 migranți și 1 refugiat ucrainean comparativ cu:

- anul 2021 - 286 adulți, dintre care 212 cetățeni rezidenți și 74 migranți,
- anul 2020 - 39 adulți, dintre care 4 cetățeni rezidenți și 35 migranți,
- anul 2019 - 30 de cetățeni, dintre care 11 cetățeni rezidenți și 19 migranți.

În aceste condiții, se constată o creștere a ratei de participare a adulților la oportunitățile de recunoaștere și validare a învățării *non-formale* și *informale*. Astfel, în anul 2022, numărul cetățenilor care dețin certificate de competență profesională a crescut de 8,1 ori față de anul 2019, fapt care sugerează o posibilă creștere a ratei angajării în câmpul muncii a acestor persoane.

În viziunea noastră, ar fi oportun a valorifica acest mecanism pentru domeniul *științe ale educației*, nivelul 5 al CNC, în vederea soluționării problemei resursei umane calificate.

Deci, politicile educaționale naționale sunt orientate spre dezvoltarea unui cadru metodologic național pentru fortificarea *învățării pe tot parcursul vieții*, concomitent cu procesul de *validare a învățării non-formale și informale*, în baza necesităților existente în sistemul educațional și al solicitărilor pieței muncii, astfel încât procesul de validare să devină o dinamică socială.

Constatăm că una dintre direcțiile prioritare de acțiune din Strategia de dezvoltare „Educație 2030” este *„Extinderea și consolidarea procesului de validare a competențelor profesionale dobândite de către adulți în contexte de educație non-formală și informală din perspectiva asigurării integrării acestora pe piața muncii și reintegrării migranților moldoveni în viața socială și economică a țării”*. Respectiv, se reușește în punerea în aplicare a prevederilor din Recomandarea nr. 1/2022 a Consiliului de asociere UE-Republica Moldova din 22 august 2022 și anume *„crearea unui ecosistem de învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv validarea funcțională a experienței profesionale anterioare”* [10], eforturile fiind orientate spre asigurarea diversificării serviciilor de validare în bază de necesități, care vor contribui la creșterea inserției profesionale și a mobilității, precum și a dezvoltării profesionale a fiecărui cetățean în contextul învățării pe tot parcursul vieții.

Aceste contexte, condiții și premise subliniază și argumentează actualitatea și importanța fundamentării teoretico-metodologice a procesului de *validare a învățării non-formale și informale pe tot parcursul vieții*, în baza unor investigații orientate spre soluționarea științifică a contradicțiilor specifice domeniului.

## Bibliografie

1. BOLBOCEANU, A.; CUCER, A.; FURDUI, E. [et al.]. coord. șt. Aglaida Bolboceanu. *Asistența psihologică a învățării pe tot parcursul vieții: Teorie și practică: Culegere de materiale teoretico-aplicative* Chișinău: IȘE, 2019 (Tipogr. „Print Caro”). 240 p. ISBN 978-9975-48-168-7.
2. Calea incertă spre calificarea adulților. O analiză a inegalităților de învățare pe tot parcursul vieții în Republica Moldova. Chișinău, 2020. [https://progen.md/wp-content/uploads/2020/12/1601\\_cpd\\_raport\\_educatia\\_adultilor\\_2020.pdf](https://progen.md/wp-content/uploads/2020/12/1601_cpd_raport_educatia_adultilor_2020.pdf)
3. Codul educației al Republicii Moldova; publicat la 24.10.2014 în Monitorul Oficial, nr.319-324, art. nr. 634.
4. CRISTEA, S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București: Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 1998. ISBN 973-30-5130-6.
5. CRISTEA, S. Pedagogia adulților. În: *Revista Didactica Pro...*, revistă de teorie și practică educațională, 2017. nr. 3(103), pp. 53-56. ISSN 1810-6455.
6. Pilonul European al drepturilor sociale în 20 de principii. [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles\\_ro](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_ro).
7. Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 20 decembrie 2012 privind validarea învățării non-formale și informale, 2012/C 398/1. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222(01)&from=HU)
8. Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018/C 189/01). [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN)
9. Recomandarea Consiliului Uniunii Europene privind o abordare europeană a micro-certificatelor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de inserție profesională (Bruxelles, 10.12.2021 COM (2021) 770 final; 2021/0402 (NLE)). <https://education.ec.europa.eu/ro/education-levels/higher-education/micro-credentials>
10. Recomandarea nr. 1/2022 a Consiliului de asociere UE-Republica Moldova din 22 august 2022 privind Programul de asociere UE-Republica Moldova [2022/1997], L 273/103 din 21.10.2022.
11. Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 3, 4, și 5 din cadrul Național al Calificărilor, dobândite în contexte de educație non-formală și informală, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 885 din 01.09.2022.